

Asia: VN/14933/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain 1 ja 24 § :n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Poliisihallitus haluaa kiinnittää huomiota siihen, että luonnonmarjojen kerääminen kaupallisiin tarkoituksiin on pitkälti perustunut ulkomailta Suomeen kutsuttujen kerääjien työpanokseen. Vuosien varrella marjojen kerääjien ansiot ovat puhuttaneet ja poliisin rikostutkinnoissa on noussut esiin ihmiskauppaepäilyjä, joista osa on johtanut syyteharkintaan ja tuomioon. Poliisin rikostutkinnassa on ilmennyt, että luonnonmarjojen kerääjät ovat joutuneet tekemään todella pitkiä työpäiviä, vaikka heidän ansionsa ovat jääneet pieniksi ja jotkut kerääjät ovat jääneet jopa tappiolle matkoista.

Helsingin poliisilaitoksella toimii valtakunnallinen ihmiskaupparikosten tutkintaryhmä, joka on tutkinut mm. marja-alaan liittyviä rikosepäilyjä yhteistyössä muiden poliisilaitosten kanssa. Heidän mukaansa marja-alaan ja luonnonmarjojen poimintaan liittyvissä rikostutkinnoissa epäkohdiksi ovat nousseet erilaiset poimijoille poimintamatkasta aiheutuvat kustannukset sekä todellisuudessa kohtuuttoman alhaisiksi jääneet ansiot satokaudelta. Poliisille ja Rikosuhripäivystykselle raportoidut hyväksikäytön tapaukset osoittavat, että luonnonmarjanpoimintaan liittyy rakenteellisia ongelmia, jotka liittyvät lähtökohtaisesti kerääjien heikkoon ja riippuvaiseen asemaan, taloudelliseen riskiin sekä työoikeudellisen suojan puuttumiseen.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan on kannatettavaa, että esitetyn lakimuutoksen myötä yrittämisen riski siirtyisi lähtökohtaisesti yritykselle. Lain voimaantulon myötä marjanpoimijoiden olisi riskittömämpää lähteä Suomeen töihin. Poimijoiden siirtyminen työläinsäädännön piiriin ja minimitoimeentulon takaaminen vähentää marjanpoimijoiden taloudellista riskiä ja parantaa heidän asemaansa. On hyvä, että ehdotettu muutos takaa kerääjille työnantajan maahantulolupaprosessissa vakuuttaman palkan sekä minimitoimeentulon. On kuitenkin huomioitava, että kausityöhön siirryttäessä osa luonnonmarjojen kerääjistä tulee hankkimaan

vähemmän, kuin aiemmin. Minimitoimeentulon takaaminen kuitenkin edesauttaa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia ja niitä, joilla on ollut vaara joutua työperäisen hyväksikäytön uhreiksi.

Nyt esitetyssä lakimuutoksessa säädetään maahantulon edellytyksistä ja asetetaan maahantulon ehdoksi se, että poimijalla on työsopimus. Se, että jatkossa useimmat marjankerääjät ovat työsuhteessa, helpottaa työperäisen hyväksikäytön torjuntaa ja siihen puuttumista. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan viranomaisten on helpompi verrata toteutuneita ansioita ja muita työskentelyn ehtoja ja olosuhteita, kun on olemassa selkeät työehdot. Viranomaisten puuttuminen työperäiseen hyväksikäyttöön helpottuu, kun poimijat kausityöntekijöinä ovat työlainsäädännön piirissä, jonka noudattamista työsuojeluviranomainen valvoo. Nyt esitetyssä lainsäädännössä luvan epäämisperusteet, työnantajasta johtuvista syistä, ovat huomattavasti aiempaa laajemmat. Poliisin näkemyksen mukaan tämä mahdollistaa turistiviisumia ja marjalakia laajemman viranomaisten ennakkokontrollin ja vähentää osaltaan luvanhakijan riskiä joutua työperäisen hyväksikäytön uhriksi.

Poliisihallitus kannattaa tarvittavia lainsäädäntömuutoksia luonnontuotteiden kerääjien aseman parantamiseksi ja työperäisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

Poliisihallituksen lausunto on kokonaisuudessaan kirjattu poliisin asiahallintajärjestelmään numerolla: POL-2024-965

Tyynelä Marjo
Poliisihallitus